

die wellicht in een eeuw niet had gerookt, schoorsteen van ons oude mooie kasteeltje te Rhoon, romantisch als in een novelle gelegen tusschen hoog opgaand iepenhout, midden in een vijver. Belgische vluchtelingen er onder dak gebracht, slapend in 18e eeuwse ledikanten met echte „hemels” kregen het in den laten herfst koud. Er moest gestookt worden, de schoorsteen bleek niet te willen trekken en... ziedaar de kraaien en uilen mummies. Ziedaar hoe ik er aan kwam, doodeenvoudig en toch vol van een zekere stemming althans voor mij. Geen wonder dat zij in dezen tijd als oorlogsdingen in je hoofd kwamen, niet waar?”

Hij heeft dan ook een der grootste teekeningen betiteld met „1914” en daar is ook een „Strijd in de lucht” en „doodstrijd” waaraan waarlijk de gedachte aan dezen gruwelijken tijd niet vreemd is. Ook in de titels voelt men de neiging tot het maken van wat men in de beeldende kunst noemt: „litérair” werk. Nijlands werk is veelal zoodanig en dan worden afbeeldingen als „1914” tot grillige heksen-sabbath's of tot een duivelachtig droombeeld van strijd in de lucht. — Niet dus het „nuchtere beeld” alleen, maar wat daar aan vast zit zocht Nijland weer te geven. Hij is, ik zeide het reeds, een hardnekkig werker, wien niets afschrikt en die in een wereld leeft van nieuw wisselende aandoening en stemmingen. Nu zijn deze vogelskeletten hem tot een „vondst”

geworden en men voelt welk een rijkdom van beelden en gedachten hem gevoerd hebben tot het symbolisme van een aantal in wonderlijke warreling van verwrongen lijnen in stuiptrekking gestorven vogels.

Nijlands voorliefde is altijd uitgegaan tot het ongemeene. Hij schuwt al wat konventioneel is; datgene wat „bizarre” is heeft hem steeds getrokken en dit heeft hem ook geleid tot het maken van deze „Vogelskeletten”. Evenzeer als zijn vroegere werken „de Eierkloppers”; „de Petroleumstellen” en

„de Petroleumlampen”, treedt het „ongewone” van het sujet op den voorgrond. maar Nijland weet hier „waar” te zijn zonder „gezocht” te worden. Zijn oog heeft zich steeds gewend tot de dingen, die het meest nabij waren, hem wordt ten slotte evenals bij Van Gogh alles tot „sujet” en al wat men „schilderachtig” noemt is in dien zin hem vreemd. En deze werken getuigen

DOODSTRIJD.

weder van de vaardigheid en van het talent van dezen kunstenaar, die zich in de eerste plaats moet blijven kennen als „teekenaar” want ziet men zijn teekeningen naast zijn schilderwerk, dan voelt men toch dat hij het gelukkigst is en zich het gelukkigst gevoelt met een onnoozel fleschje indische inkt, een simpel teekenrietje of een kantig pijpje zwart krijt om daarmede vast te leggen wat zijn waarlijk geestig gemoed hem te zeggen geeft.

Een enkele maal releveert hij zijn teekening met wat kleur, zooals op „Doodstrijd”